

14. ročník Dejepisnej olympiády

Krajské kolo, školský rok 2021/22

Kategória E

(7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1. (4B) 1.* Vytvorte správne dvojice z lokalít v zozname UNESCO na Slovensku a kostolov, ktoré v nich stoja. Potiahnutím vytvorte správne dvojice.

1. Kostol sv. Kataríny	1	Banská Štiavnica
2. Kostol sv. Ducha	2	Levoča
3. Kostol sv. Františka z Assisi	3	Hervartov

Na obrázku vidíte jeden z týchto kostolov. Vyber z možností ten, o ktorý ide.

Kostol sv. Františka z Assisi

Kostol sv. Kataríny

Kostol sv. Ducha

2. (4B) 2.* S Banskou Štiavnicou a životom v nej sa viažu viaceré cudzojazyčné pojmy. Vyberte spomedzi uvedených možností tú správnu.

a) terra banensium / /

b) Glanzenberg / /

c) Waldbürger / /

d) Berggericht / /

3. (4B) 3.* Na obrázku je menej tradičný pohľad na časť Kalvárie v Banskej Štiavnici.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú Kalvárie v Banskej Štiavnici a rozhodnite, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Kalvária bola postavená v 19. storočí v barokovom slohu. /

b) Táto významná pamiatka stojí na vrchu Scharffenberg. /

c) Tvorí ju viac ako 20 objektov, vrátane Dolného a Horného kostola. /

d) Kalvária patrila pred nedávnou obnovou medzi 100 najohrozenejších pamiatok sveta. /

4. (1B) 4. * Na obrázku vidíte jednu zo známych pamiatok v centre Banskej Štiavnice.

Z ponúkaných možností vyberte správny názov tejto pamiatky.

Mileniálny stĺp /

Cholerový stĺp /

Stĺp Panny Márie ochrankyne baníkov /

Covidový stĺp /

Minerálny stĺp /

Trojičný alebo morový stĺp

5. (4B) 5.* Na obrázku vidíte pohľad na areál Starého zámku v Banskej Štiavnici.

V súvislosti s jeho výstavbou doplňte do každej z viet správne slovo spomedzi uvedených možností.

a) Starý zámok vznikol prestavbou pôvodne románskej / / /

b) Súčasťou areálu je aj románska rotunda, ktorá pôvodne slúžila ako / / /

c) Ako vstupná brána do opevneného areálu sa používa hranolová bašta zvaná

/ / /

d) Stavba bola premenená na pevnosť v / / /

6. (2B) 6.* V centre Banskej Štiavnice aj Levoče sídlia aj špecializované múzeá. Z ponúknutých možností správne vyberte jedno, ktoré pôsobí v Banskej Štiavnici a jedno, ktoré pôsobí v Levoči.

V Banskej Štiavnici pôsobí

Múzeum cirkevného školstva na Slovensku	/	Slovenské banské múzeum	/
Slovenské banské a geografické múzeum	/	Múzeum špeciálneho školstva	/
Geologické múzeum Slovenskej republiky	/	Múzeum školských úradov	/
Banské múzeum mesta Banská Štiavnica	/	Múzeum školstva a pedagogiky	/

V Levoči pôsobí

Múzeum cirkevného školstva na Slovensku	/	Slovenské banské múzeum	/	Múzeum špeciálneho školstva	/
Múzeum školstva a pedagogiky	/	Geologické múzeum Slovenskej republiky	/		
Banské múzeum mesta Banská Štiavnica	/	Slovenské banské a geografické múzeum	/		
Múzeum školských úradov					

7. (4B) 7.* Na obrázku vidíte pohľad na vstup do Kostola sv. Jakuba v Levoči.

V súvislosti s touto stavbou doplňte do každej z viet správne slovo spomedzi uvedených možností.

a) Kostol postavili pred polovicou 14. storočia pôvodne ako stavbu s troma

svätyňami / sakristiami / loďami / vežami

b) Ako jedna z prvých renesančných stavieb bola nad Kaplnkou sv. Juraja postavená

bibliotéka / rokovacia sála / kostnica / zvonica

c) V kostole sa nachádza vzácny hlavný oltár z dielne Majstra Pavla, ktorý je vysoký približne

20,5 m / 18,5 m / 17,5 m / 19,5 m

d) Mobilár (zariadenie) kostola obohatil významný umelec Ján Szillásy, ktorý bol

zlatník / truhlár / maliar / kamenár

8. (1B) 8.* Na obrázku z centra Levoče vidíte pohľad na pôvodne samostatne stojacu vežu.

Neskôr však bola spojená s inou stavbou. Označte správnu budovu.

- a) Kostol sv. Jakuba
- b) radnica
- c) divadlo
- d) evanjelický kostol

SPRÁVNA ODPOVEĎ

9. (4B) 9.* Potiahnutím a priradením vytvorte správne dvojice z významných pamiatok Levoče a ich stručného popisu.

1. evanjelický kostol	1	klasicistická stavba postavená v rokoch 1825 – 1837
2. radnica	2	reprezentačná verejná budova mesta, pôvodne postavená v 14. storočí
3. Čierny kostol	3	gotický chrám postavený v prvej polovici 14. storočia
4. Thurzov dom	4	dnes sídlo Štátneho oblastného archívu

10. (3B) 10.* Mestské opevnenie v Levoči stálo už v rokoch 1370 – 1410. Zachovalo sa z neho až 80 percent, vrátane troch brán. Označte názvy zachovaných brán.

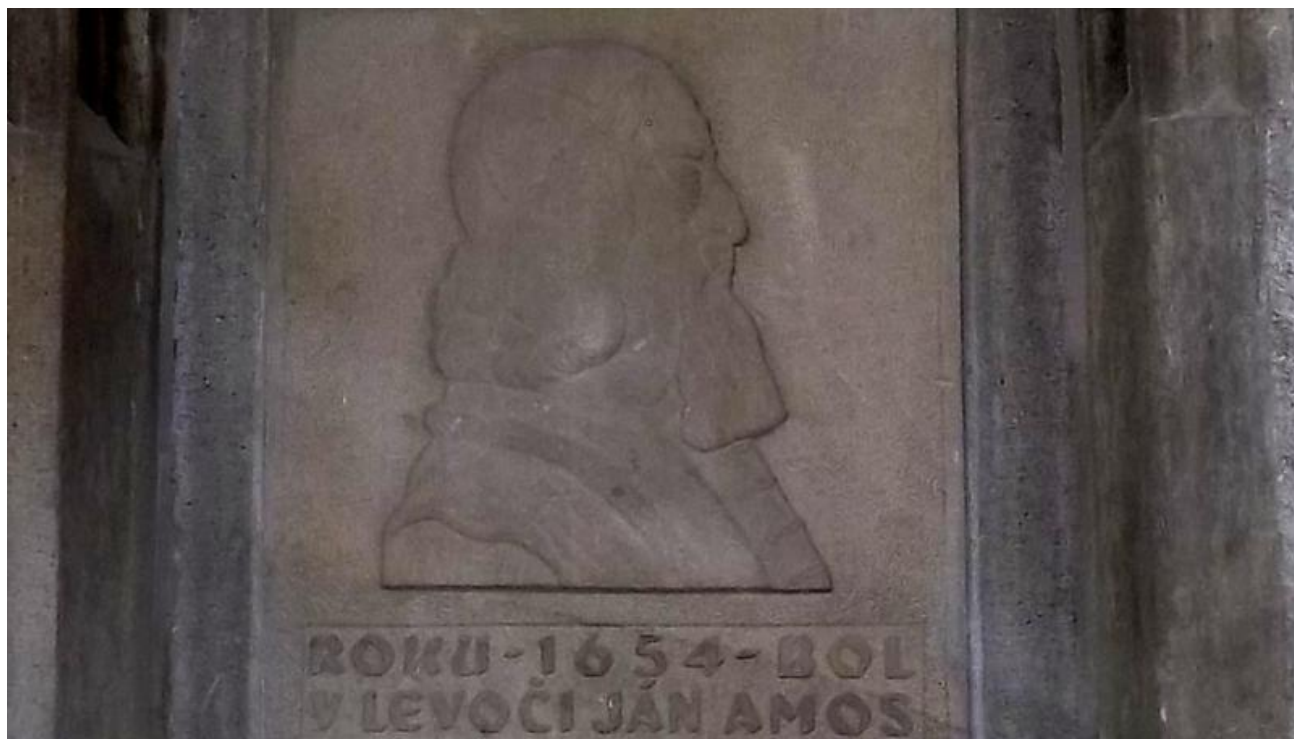
- a) Bratislavská
- b) Trenčianska
- c) Menhardská
- d) Košická
- e) Poľská
- f) Sabinovská

SPRÁVNA ODPOVEĎ

SPRÁVNA ODPOVEĎ

SPRÁVNA ODPOVEĎ

11. (1B) 11.* Na obrázku z centra Levoče vidíte pohľad na jednu z pamätných tabúl'.

Do odpoved'ového políčka zapíšete gramaticky správne priezvisko tejto významnej osobnosti označovanej ako učiteľ národov, ktorého dielo tu bolo aj tlačené.

Komenský

12. (4B) 12.* Prečítajte si uvedený text a opravte v ňom štyri chyby. Z prvého stĺpčeka vyberte chybný údaj/slovo (v poradí ako sú údaje uvedené v texte) a v druhom k nemu vyberte aj správne znenie.

Medzi pamiatky Levoče patrí aj lokalita zvaná Bludiská, kde stála dnes už zaniknutá budova pálenice. V nej sa stretávali bernolákovci po tom, ako odišli z bratislavského lýcea do Levoče. Na levočskom lýceu totiž pôsobil významný predstaviteľ tohto hnutia Ján Fándly.

chybný údaj

správne znenie

Bludiská / pálenice / bernolákovci / Fándly / bratislavského
horárne / zbrojnice / kollárovci / Francisci / štúrovci / Uhliská / Hollý / bardejovského

bernolákovci / pálenice / Bludiská / bratislavského / Fándly
bardejovského / zbrojnice / Francisci / kollárovci / Hollý / Uhliská / horárne / štúrovci

pálenice / Fándly / bratislavského / bernolákovci / Bludiská
horárne / Francisci / zbrojnice / štúrovci / Uhliská / bardejovského / kollárovci / Hollý

bratislavského / Fándly / Bludiská / bernolákovci / pálenice
Francisci / Hollý / kollárovci / zbrojnice / Uhliská / horárne / bardejovského / štúrovci

13. (8B) 13.* Na obrázku vidíte časť interiéru kostola v Hronseku.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú dreveného artikulárneho kostola v Hronseku a rozhodnite, či sú sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

- a) Na stavbu kostola bolo použité drevo z duba a červeného smreka. nie / áno
- b) Neďaleko kostola, ako súčasť lokality svetového dedičstva, stojí aj kostnica. áno / nie
- c) Kapacita kostola je až 1 100 sediacich veriacich vďaka vstavaným tribúnam zvaných empory. áno / nie
- d) V 16. storočí sa v Hronseku prihlásili k protestantizmu aj vlastníci obce Esterháziovci. áno / nie
- e) Kostol postavili ako objekt s pôdorysom v tvare písmena „T“. nie / áno
- f) Hronsek sa v stredovekých listinách spomína dlhý čas aj pod menom *Carollfalva*. áno / nie
- g) Kostol v Hronseku protestanti postavili hneď, ako to uhorský snem dovolil. nie / áno
- h) Uhorský snem v roku 1681 umožnil postaviť protestantom vo Zvolenskej župe dva kostoly – okrem Hronseku aj v Ostrej Lúke. nie / áno

14. (6B) 14.* Doplňte do všetkých viet týkajúcich sa dreveného kostolíka v Hervartove správne slovo spomedzi uvedených možností.

a) Originály bočných oltárnych krídiel sa nachádzajú v galérii v / / /

b) Na prelome 16. a 17. storočia pristavali ku kostolu zužujúcu sa – kónickú

/ / /

c) Gotický vzhľad stavby podporujú aj vysoké obdĺžnikové / / /

d) Niekedy medzi rokmi 1460 až 1480 vznikol hlavný / / /

e) Neobvyklým prvkom je podlaha tvorená platňami z / / /

f) Architektúra tohto dreveného kostola je odrazom kamennej sakrálnej architektúry

/ / / obradu na východnom Slovensku.

15. (6B) 15. Prečítajte si nasledovné tvrdenia o slovanských predkoch v našej vlasti a rozhodnite, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) V druhej polovici 6. storočia prenikli do Podunajskej nížiny kočovní Huni. /

b) Samova ríša vznikla po úspešnom povstaní proti Avarom. /

c) Samo, pôvodom Alaman, sa živil ako kupec. /

d) Povstanie proti Avarom sa udialo v rokoch 518 – 529. /

e) K bitke pri Vogastisburgu došlo v roku 631. /

f) V bitke pri Vogastisburgu Slovania porazili vojská byzantského cisára. /

16. (3B) 16. Do odpovedových políček gramaticky správne doplňte mená troch významných predstaviteľov cirkevného života na Veľkej Morave v druhej polovici 9. storočia. Ako pomôcku máte niektoré písmená v ich mene.

a) Pochádzal z Byzantskej ríše. ___ o d

b) Bol predstaviteľom západného kresťanstva. W_ ch ___

c) Pochádzal z domáceho obyvateľstva. ___ z d

17. (3B) 17. Na obrázku vidíte súčasný stav časti areálu Blatnohrad, kde vládol Kocel'.

Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Ocom Kocel'a bol Mojmír I. áno / nie

b) V Blatnohrade sa po ceste do Ríma zastavil aj byzantský učenec Konštantín. áno / nie

c) Blatnohrad sa v súčasnosti nachádza na území Slovenska. nie / áno

18. (4B) 18. Rozhodnite, ku ktorej udalosti z uvedených dvojíc došlo skôr.

Vyber z možností A alebo B.

• vláda Rastislava na Veľkej Morave (A) alebo založenie biskupstva v Nitre (B) A / B

• príchod maďarských kmeňov do Karpatskej kotliny (A) alebo bitka pri Bratislave v r. 907 (B) A / B

• Kopáňovo povstanie (A) alebo smrť veľkokniežaťa Maďarov, Gejzu (B) B / A

• zrušenie nitrianskeho vojvodstva (A) alebo pohanské povstanie proti Petrovi Orseolovi (B) B / A

19. (7B) 19. K uvedeným udalostiam priradte správneho uhorského panovníka, počas vlády ktorého k nim došlo. K niektorým z panovníkov náležia dve udalosti.

a) Zasadnutie koncilu v Kostnici.

Belo IV. / Matej Huňady (Korvín) / Žigmund Luxemburský / Karol Róbert / Vladislav II. Jagelovský

b) Sedliacke povstanie Juraja Dóžu.

Žigmund Luxemburský / Karol Róbert / Vladislav II. Jagelovský / Matej Huňady (Korvín) / Belo IV.

c) Založenie mincovne v Kremnici.

Karol Róbert / Matej Huňady (Korvín) / Žigmund Luxemburský / Vladislav II. Jagelovský / Belo IV.

d) Vydanie mestských privilégii Trnave v roku 1238.

Belo IV. / Karol Róbert / Matej Huňady (Korvín) / Vladislav II. Jagelovský / Žigmund Luxemburský

e) Bitka pri Rozhanovciach v roku 1312.

Žigmund Luxemburský / Matej Huňady (Korvín) / Belo IV. / Karol Róbert / Vladislav II. Jagelovský

f) Tatársky vpád 1241/42.

Karol Róbert / Matej Huňady (Korvín) / Vladislav II. Jagelovský / Belo IV. / Žigmund Luxemburský

g) Založenie Academie Istropolitany.

Matej Huňady (Korvín) / Belo IV. / Vladislav II. Jagelovský / Karol Róbert / Žigmund Luxemburský

20. (1B) 20. Na obrázku vidíte maketu hradu Wawel.

V roku 1370 sa uhorské kráľovstvo spojilo do jedného celku s ďalším štátom, v ktorom bol Wawel významným centrom. Nový celok tak siahal od Baltského po Jadranské more.

Do odpovedového polička gramaticky správne zapíšete názov štátu, s ktorým sa vtedy Uhorsko spojilo.

Poľsko

21. (1B) 21. Čo znamená pojem renesancia a na území ktorého dnešného štátu vznikla? Vyberte správnu odpoveď z ponúkaných možností.

znovuzrodenie v podobe návratu k antickej civilizácii / obrodný proces v katolíckej cirkvi /

znovuzískanie životných síl / náuka v evanjelickej cirkvi

Grécko / Taliansko / Španielsko / Portugalsko

22. (4B) 22. Významnými podporovateľmi umenia na Apeninskom polostrove bola rodina Mediciovcov. Prečítajte si nasledovné výroky a rozhodnite, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Mediciovci sídlili vo Florencii. nie / áno

b) Svoje veľké bohatstvo získala rodina vďaka banskému podnikaniu. áno / nie

c) Jedným z najvýznamnejších podporovateľov umenia bol Lorenzo Medici. nie / áno

d) Mediciovci sa preslávili ako významní bankári. nie / áno

23. (1B) 23. Na obrázku vidíte významnú renesančnú stavbu - Sobášny palác.

Do odpovedového políčka gramaticky správne zapíšete názov mesta, v ktorom sa táto stavba nachádza.

Bytča

24. (5B) 24. Vytvorte správne dvojice z významných osobností a pojmov, ktoré sa k nim viažu.

1. Johannes Gutenberg	1	kníhtlač
2. Hernán Cortés	2	španielsky dobyvateľ
3. Fernao Magalhães	3	plavba okolo sveta
4. Leonardo da Vinci	4	lietajúce stroje
5. Mikuláš Kopernik	5	heliocentrizmus

25. (5B) 25. Vytvorte správne dvojice z významných osobností a oblastí, v ktorých/ktorými sa preslávili.

1. Jakub Fugger	1	bankovníctvo
2. Denis Papin	2	fyzika
3. François Marie Voltaire	3	osvietenská filozofia
4. Peter Paul Rubens	4	výtvarné umenie
5. Isaac Newton	5	zákon o všeobecnej gravitácii

Autori: doc. PhDr. Adriana Kičková, PhD., Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Redaktorka: Mgr. Janka Škutová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2022

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády